

Loket Onderhoud Buitengebied

Waarom een Loket Onderhoud Buitengebied?

Het landschap van de Brabantse Kouters wordt onder andere gekenmerkt door heel wat kleine landschapselementen (KLE's): hagen, heggen, houtkanten, knotbomen, bomenrijen, poelen, holle wegen enz. Veel van deze KLE's vervullen belangrijke functies:

Economisch:

Vroeger vervulden vele KLE's een belangrijke economische functie. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Hagen, heggen en houtkanten worden/werden als perceelgrens, erosiebestrijding en veekering gebruikt. Daarnaast fungeren ze ook als natuurlijke waterpomp om de omliggende percelen bewerkbaar te maken en beschermen ze de gewassen tegen hevige wind.
- Houtkanten en knotbomen werden als hakhout beheerd voor het verkrijgen van brand-, gerief- en constructiehout.
- Veedrinkpoelen.

Ecologisch:

KLE's vormen een belangrijk leefgebied voor heel wat dieren en planten. Veel diersoorten vinden er voedsel, schuilgelegenheid en broedplaats. Daarnaast vormen KLE's belangrijke stapstenen en verbindingzones tussen leefgebieden.

Landschappelijk/esthetisch/recreatie:

Het geheel van kleine landschapselementen bepaalt de identiteit en het typische karakter van een landschap. Vaak worden KLE's ook als 'aangenaam' ervaren, waardoor ze een sterke aantrekkingskracht hebben op recreanten zoals wandelaars en fietsers. Voorbeelden hiervan zijn monumentale bomen of het tunneleffect dat gecreëerd wordt in bepaalde holle wegen.

Terwijl de ecologische en landschappelijke functie nog steeds belangrijk blijft, zijn heel wat traditionele economische functies verloren gegaan door de verstedelijking en veranderingen in de landbouw (grootschaliger worden, meer mechanisatie, prikkeldraad enz.). Hierdoor liggen KLE's tegenwoordig vaak versnipperd in ons landschap, en/of is het beheer ervan achterstallig geraakt. Door een gebrek aan tijd, materiaal of kennis is het voor beheerders/eigenaars organisatorisch en financieel ook niet altijd eenvoudig om het beheer aan te pakken.

Hier wilt een 'Loket Onderhoud Buitengebied' (LOB) een oplossing voor bieden, door kostbare tijd, beschikbare kennis en middelen efficiënter in te zetten en om zo dus het beheer van KLE's beter aan te pakken.

Wat is een Loket Onderhoud Buitengebied?

Loket Onderhoud Buitengebied is een platform of samenwerkingsverband (gemeenten, landbouwers, sociale economie, natuurverenigingen en andere) dat gemeenten en andere beheerders ondersteunt bij het regulier landschapsonderhoud.

Vertrekkend van een gebiedsinventarisatie zoeken we in overleg met eigenaars en beheerders naar financieringsmogelijkheden en naar de meest geschikte uitvoerder voor een beheertaak. Zo draagt het bij tot visievorming én neemt het de coördinatie van de uitvoering in handen.

Een LOB heeft geen financiële middelen om op grote schaal beheerwerken uit te voeren. Wel wordt onderzocht wie de kost kan/moet dragen en hoe we deze kost zo laag mogelijk kunnen houden.

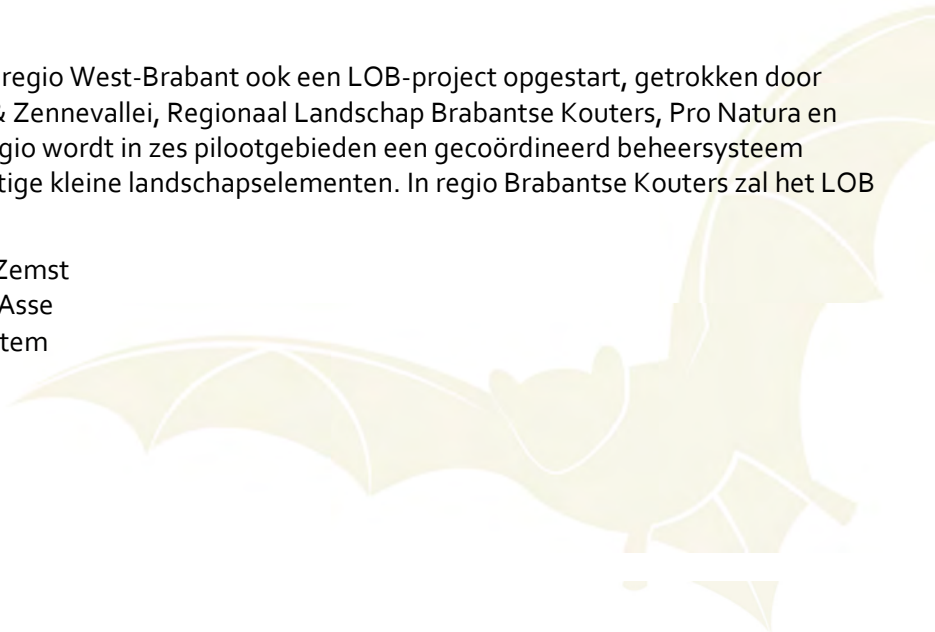
Een LOB maakt voor de coördinatie van het beheer gebruik van een digitaal platform. Dit omdat een digitaal platform het mogelijk maakt om inventarisatie, visie, planning, raming en uitvoer te koppelen.

Daarnaast worden ook demo's en vormingen georganiseerd om beheerders te verrijken in kennis en nieuwe technieken.

LOB West-Brabant

Voor de periode 2018 - 2020 werd in regio West-Brabant ook een LOB-project opgestart, getrokken door Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei, Regionaal Landschap Brabantse Kouters, Pro Natura en Agrobeheercentrum Eco². In deze regio wordt in zes pilootgebieden een gecoördineerd beheersysteem uitgewerkt met de klemtoon op houtige kleine landschapselementen. In regio Brabantse Kouters zal het LOB in drie pilootgebieden lopen:

- Westelijk landbouwgebied, Zemst
- Ruilverkaveling Bollekbeek, Asse
- Holle wegencomplex, Zaventem

Aanpak/stappenplan

A) Voorbereiding

Als start van het project werden startmomenten gepland met gemeenten en projectpartners. Hierbij werden de pilootgebieden afgebakend, de betrokkenen per pilootgebied bepaald en bruikbare (inventarisatie)gegevens verzameld.

B) Gebiedsinventarisatie

Tijdens de zomermaanden vond een inventarisatie plaats van kleine landschapselementen binnen de pilootgebieden. Hierbij werd gekeken of het element zich op privé of openbaar domein bevindt (indien mogelijk) en werd de beheertoestand bepaald.

C) Beheervisie:

Vooraleer er gericht naar beheer en uitvoering wordt gekeken, is het belangrijk om met alle betrokken partijen tot een gedragen beheervisie te komen. Bij het beheer van kleine landschapselementen is het namelijk heel belangrijk dat er rekening gehouden wordt met tal van zaken:

- Aanwezige fauna en flora: voorbeeld: houtkantenbeheer in functie van akkervogels.
- Landbouwactiviteiten. Voorbeeld: houtkanten mogen het bewerken van gronden niet verhinderen.
- Verkeersfunctie: scheren van heggen en houtkanten ifv doorgaand verkeer of langs trage wegen
- Landschappelijk: belangrijke/mooie uitzichten behouden, bufferzones voor industrie...
- ...

Om hier allemaal rekening mee te houden zullen we met alle betrokken partijen een gebiedsvisie opbouwen. Hiervoor zouden we een vlekkenkaart opstellen per pilootgebied en de (beheer) doelstellingen per vlek bepalen. Een vlek kan bijvoorbeeld een belangrijke zone voor natuur zijn, een open landbouwgebied, een bufferzone voor stad of industrie, kleinschalig landbouwgebied enz. Per vlek bepalen we dan welke doeltypes kleine landschapselementen gewenst zijn (=richtlijn). Deze beheervisie kan dan een basis vormen voor concrete keuzes aan beheer. Deze vlekkenkaart wordt opgemaakt samen met alle lokale actoren, al dan niet voorafgegaan door dezelfde oefening met elke sector apart (landbouw / natuur / jacht).

Belangrijk: Deze visievorming heeft als doel om alle neuzen in dezelfde richting te krijgen voor de start van de werken. Daarom gebruiken we een globale aanpak en is het zeker niet de bedoeling om individuele landschapselementen te gaan bespreken!

D) Beheerplan:

De beheervisie wordt tot slot vertaald in een flexibel gefaseerd beheerplan waarbij rekening wordt gehouden met de gekozen beheertypes en doordachte uitvoeringsmomenten tussen en binnen de houtkanten. Dit is geen statisch plan, zodat het in de loop van de jaren nog kan aangepast worden indien nodig.

E) Uitvoeringsplan

- Opmaken van begroting om de landschapselementen volgens het plan te beheren.
- Bepalen van de meest geschikte uitvoerder en samenwerkingsverbanden.